Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

24. juuni 2015 *

Apellatsioonkaebus — Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) — Rahalise abi vähendamine — Ekstrapoleeriv arvutusmeetod — Euroopa Komisjoni otsuse vastuvõtmise menetlus — Ettenähtud tähtaja järgimata jätmine — Tagajärjed

Kohtuasjas C-263/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 14. mail 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Hispaania Kuningriik, esindaja: A. Rubio González,

hageja,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: J. Baquero Cruz ja A. Steiblytė, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud S. Rodin, A. Borg Barthet, M. Berger ja F. Biltgen (ettekandja),

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Hispaania Kuningriik palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsus Hispaania *vs.* komisjon (T-65/10, T-113/10 ja T-138/10, EU:T:2013:93, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega Üldkohus jättis rahuldamata nõuded tühistada komisjoni 30. novembri

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

2009. aasta otsus K(2009) 9270, 23. detsembri 2009. aasta otsus K(2009) 10678 ja 28. jaanuari 2010. aasta otsus K(2010) 337 (edaspidi koos „vaidlusalused otsused"), millega vähendati Euroopa Regionaalarengu Fondi (edaspidi „ERF") rahalist abi, mis määrati eesmärgiga 1 (1994–1999) hõlmatud rakenduskavale „Andaluusia" komisjoni 9. detsembri 1994. aasta otsusega K(94) 3456, eesmärgiga 2 (1997–1999) hõlmatud rakenduskavale „Baskimaa" komisjoni 5. veebruari 1998. aasta otsusega K(1998) 121, ja eesmärgiga 1 (1994–1999) hõlmatud rakenduskavale „Valencia kommuun" komisjoni 25. novembri 1994. aasta otsusega K(1994) 3043/6.

Õiguslik raamistik

2 Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 340) artikli 1 lõige 2 sätestab, et „„[e]eskirjade eiramine" tähendab ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet või nende juhitavaid eelarveid kas otse ühenduste nimel kogutud omavahenditest laekunud tulu vähenemise või kaotamise või põhjendamatu kuluartikli tõttu".

3 Määruse artikli 3 lõike 1 esimene lõik sätestab:

„Aegumistähtaeg menetluste algatamiseks on neli aastat, alates artikli 1 lõikes 1 osutatud eeskirjade eiramise toimepanekust. Valdkondade eeskirjades võib sätestada lühema ajavahemiku, mis aga ei või olla vähem kui kolm aastat."

4 ERF asutati nõukogu 18. märtsi 1975. aasta määrusega (EMÜ) nr 724/75 (EÜT L 73, lk 1, parandus – EÜT 1975, L 110, lk 44), mida on korduvalt muudetud ja mis asendati alates 1. jaanuarist 1985 nõukogu 19. juuni 1984. aasta määrusega (EMÜ) nr 1787/84 ERF kohta (EÜT L 169, lk 1).

5 Struktuurifondide reeglistikku uuendati 1988. aastal nõukogu 24. juuni 1988. aasta määrusega (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeerimispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 185, lk 9).

6 Nõukogu pidi määruse nr 2025/88, mis jõustus 1. jaanuaril 1989, Euroopa Ühenduste Komisjoni ettepaneku alusel üle vaatama 31. detsembriks 1993.

7 Seda määrust muudeti nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2081/93, mis tuli omakorda üle vaadata 31. detsembriks 1999.

8 Nende määrustega asutati struktuurifondid [Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) arendusrahastu, Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja ERF], mille eesmärk on olla abiks põhiliste regionaalsete ebavõrdsuste korvamisel Euroopa Liidu piires, edendades eeskätt arengus mahajäänud piirkondade arengut ja struktuurilist kohandamist („eesmärk 1") ja korraldades ümber need piirkonnad, piirialad ja piirkondade osad (sealhulgas tööjõu haardealad ja linnakogukonnad), mida tööstuse raugemine on tõsiselt mõjutanud („eesmärk 2").

9 Määruse nr 2052/88, mida on muudetud määrusega nr 2081/93 (edaspidi „määrus nr 2052/88") artikkel 7 „Vastavus ja kontroll", näeb lõikes 1 ette järgmist:

„Struktuurifondide rahastatavad või [Euroopa Investeerimispangalt (EIP)] või mõnelt muult rahastamisvahendilt abi saavad projektid vastavad asutamislepingu sätetele, nende alusel vastuvõetud rahastamisvahenditele ning ühenduse poliitikale, sealhulgas konkurentsieeskirjadele ja riigihankelepingute sõlmimist, keskkonnakaitset ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse põhimõtte rakendamist käsitlevatele eeskirjadele." [mitteametlik tõlge]

10 Nõukogu 19. detsembri 1988. aasta määruse (EMÜ) nr 4253/88, milles nähakse ette sätted määruse (EMÜ) nr 2052/88 rakendamiseks seoses struktuurifondide tegevuse kooskõlastamisega teiste struktuurifondidega ning Euroopa Investeerimispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 374, lk 1), mida muudeti nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2082/93 (EÜT L 193, lk 20, edaspidi „määrus nr 4253/88"), sätestab artiklis 23 „Finantskontroll" järgmist:

„1. Selleks et tagada avalike või eraalgatuslike projektide lõpuleviimine, võtavad liikmesriigid ettevõtmiste käigus vajalikud meetmed, et:

— kontrollida korrapäraselt, et ühenduse rahastatud projekti elluviimine kulgeb nõuetekohaselt,

— vältida eeskirjade eiramisi ja võtta meetmed nende vastu,

— nõuda tagasi kuritarvituse või hooletuse tagajärjel kaotatud summad. Kui liikmesriik ja/või vahendaja ja/või algataja ei tõenda, et ta ei ole kuritarvituse või hooletuse eest vastutav, vastutab liikmesriik subsidiaarselt alusetult makstud summade tagasimaksmise eest. [...]

Liikmesriigid teatavad komisjonile võetud meetmetest ja edastavad komisjonile projekti tõhusa elluviimise tagamiseks loodud juhtimis- ja kontrollsüsteemi kirjelduse. Nad teavitavad komisjoni regulaarselt haldus- ja kohtumenetluste käigust.

[...]

2. Ilma et see piiraks liikmesriikide poolt siseriiklike õigus- ja haldusnormide alusel tehtavaid kontrolle ning ilma et see piiraks [EMÜ] asutamislepingu artikli 206 sätete kohaldamist ja asutamislepingu artikli 209 punkti c alusel teostatud järelevalvet, võivad komisjoni ametnikud või teenistujad kontrollida koha peal, sealhulgas pisteliselt, struktuurifondide rahastatavaid projekte ning juhtimis- ja kontrollisüsteeme.

[...]

3. Vastutav organ või vastutavad asutused hoiavad komisjonile kättesaadavana kõik projekti kulu ja kontrollimist käsitlevad tõendavad dokumendid kolme aasta jooksul pärast viimast projektiga seotud makset." [Siin ja edaspidi on viidatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

11 Määruse nr 4253/88 artikkel 24 „Abi vähendamine, peatamine ja tühistamine" sätestab:

„1. Kui projekti või meetme rakendamine ei näi osaliselt ega tervikuna õigustavat selleks eraldatud abi, vaatab komisjon juhtumi asjakohasel viisil partnerluse raames läbi, nõudes eelkõige liikmesriigilt või liikmesriigi poolt projekti teostamiseks määratud ametiasutustelt märkuste esitamist kindlaksmääratud aja jooksul.

2. Pärast juhtumi läbivaatamist võib komisjon asjaomase projekti või meetme rakendamiseks antavat abi vähendada või selle peatada, kui läbivaatamine tõendab eeskirjade eiramist või projekti või meetme laadi või rakendamise tingimusi mõjutava sellise olulise muudatuse olemasolu, millele ei ole taotletud komisjoni heakskiitu.

[...]".

12 Nõukogu 19. detsembri 1988. aasta määruse (EMÜ) nr 4254/88, millega nähakse ette sätted määruse nr 2052/88 rakendamiseks Euroopa Regionaalarengu Fondi suhtes (EÜT L 374, lk 15), muudetud nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2083/93 (EÜT L 193, lk 34), artikkel 11

„Vastavuse kontroll” sätestab, et „[l]iikmesriigid annavad komisjonile vajaduse korral ja iga konkreetse poliitika kohase korra järgi teavet määruse […] nr 2052/88 artikli 7 lõike 1 sätete järgmise kohta.” [mitteametlik tõlge]

13 Pärast piirkondade arengu ja ümberkorraldamise komiteega ning EÜ artiklis 147 nimetatud komiteega konsulteerimist ja viidates määruse nr 4253/88 artiklile 23, võttis komisjon vastu mitu rakendusmäärust, sealhulgas 15. oktoobri 1997. aasta määruse (EÜ) nr 2064/97, millega kehtestatakse üksikasjalik kord nõukogu määruse nr 4253/88 rakendamiseks liikmesriikide finantskontrolli suhtes struktuurifondide kaasfinantseeritavate meetmete üle (EÜT L 290, lk 1).

14 Määruse nr 2064/97 artikkel 8 sätestab:

„1. Hiljemalt lõppmakse taotluse ja lõpliku kuluaruande esitamise ajal iga abivormi kohta esitavad liikmesriigid komisjonile aruande […], mille on koostanud isik või organisatsioon, kes on oma tegevuses rakendusasutusest sõltumatu. See aruanne sisaldab eelmiste aastate kontrollijärelduste kokkuvõtet ning seisukohta lõppmakse taotluse kehtivuse, nagu ka lõpliku kuluaruandega hõlmatud tehingute seaduslikkuse ja nõuetekohasuse kohta.

2. Lõikes 1 nimetatud aruandes tuleb ära märkida tuvastatud tõsised puudused juhtimises või kontrollis ning samuti tuvastatud väga sagedane eeskirjade eiramine, kui nende puuduste või eeskirjade eiramiste tõttu ei saa lõppmakse taotluse ja lõpliku kuluaruande kehtivuse kohta teha positiivset otsust. Aruandes peab sellisel juhul hindama ka probleemi ulatust ja selle finantsmõju.

Sellisel juhul võib komisjon teha lisakontrolli, et eeskirjade eiramine tuvastada ja nõuda eiramiste heastamist teatava tähtaja jooksul.”

15 Komisjon võttis lisaks 15. oktoobril 1997 vastu asutusesisesed suunised, mis käsitlevad määruse nr 4253/88 artikli 24 alusel tehtavaid netofinantskorrektsioone. Suuniste punktides 5 ja 6 täpsustab komisjon, et erandina eeskirjast, mille kohaselt kõiki netofinantskorrektsioone kohaldatakse ainult tuvastatud eeskirjade eiramise või eeskirjade eitamiste suhtes, nähakse siiski ette suurem finantskorrektsioon juhuks, et eeskirjade eiramine on süstemaatiline ja annab seega tunnistust süstemaatilistest puudustest juhtimises, kontrollis või auditeerimises, mis võivad esineda rea sarnaste juhtude puhul. Sellise finantskorrektsiooni tegemiseks kasutab komisjon ekstrapolatsiooni, st võtab arvesse puudusega seotud haldusstruktuuri ja selle eripära ning abi väärkasutuse tõenäolist ulatust.

16 Määrused nr 2052/88 ja 4253/88 tunnistati 1. jaanuarist 2000 kehtetuks nõukogu 21. juuni 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1260/1999, millega nähakse ette üldsätted struktuurifondide kohta (EÜT L 161, lk 1; ELT eriväljaanne 14/01, lk 31).

17 Määrus nr 1260/1999 kuulub selle artikli 2 lõike 1 järgi kohaldamisele ERF-i, ESF-i, EAGGF arendusrahastu ja Kalanduse Arendusrahastu (FIFG) suhtes.

18 Määruse artikkel 39 „Finantskorrektsioonid” sätestab:

„1. Eeskirjade eiramise uurimise eest, meetmete võtmise eest abi laadi või selle rakendamise ja kontrollimise tingimusi puudutavate suuremate muudatuste avastamise korral ning nõutavate finantskorrektsioonide tegemise eest vastutavad eelkõige liikmesriigid.

Liikmesriik teeb üksiku või süstemaatilise eeskirjade eiramisega seoses nõutavad finantskorrektsioonid. Liikmesriigi tehtavad korrektsioonid sisaldavad ühenduse toetuse täielikku või osalist tühistamist. Sel viisil vabanenud ühenduse vahendeid võivad liikmesriigid asjassepuutuva abi raames uuesti kasutada vastavalt artikli 53 lõikes 2 määratletud menetlusele.

2. Kui komisjon otsustab pärast vajalikku kontrolli, et:

a) liikmesriik ei ole täitnud talle lõikega 1 pandud kohustusi või

b) fondide osalus tervikuna või osa sellest ei ole kogu või osa tegevuse puhul õigustatud või

c) juhtimis- või kontrollisüsteemis on tõsiseid puudusi, mis võivad põhjustada süstemaatilist eeskirjade eiramist;

peatab komisjon kõik kõnesolevad vahemaksed ja, esitades oma põhjendused, nõuab, et liikmesriik esitaks oma seletused ja teeks vajaduse korral tähtaja jooksul korrektsioonid.

Kui liikmesriik vaidlustab komisjoni märkused, kutsub komisjon liikmesriigi ärakuulamisele, kus pooled püüavad partnerlusel põhinevas koostöös jõuda kokkuleppele märkuste ja nendest tehtavate järelduste suhtes.

3. Kui komisjoni määratud tähtaja lõpuks ei ole kokkuleppele jõutud ja liikmesriik ei ole korrektsioone teinud, võib komisjon, võttes arvesse liikmesriigi seletusi, otsustada kolme kuu jooksul:

a) vähendada [...] ettemakset või

b) teha nõutavad finantskorrektsioonid, tühistades asjaomase abi raames antava fondide toetuse täielikult või osaliselt.

Korrektsiooni ulatuse üle otsustades võtab komisjon proportsionaalsuse põhimõtet järgides arvesse eeskirjade eiramise või muudatuse liiki ning liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemides leitud puuduste ulatust ja finantsmõju.

Kui otsust tegutseda vastavalt punktile a või b ei ole tehtud, lõpeb vahemaksete peatamine viivitamata.

[...]”.

19 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1783/1999 Euroopa Regionaalarengu Fondi kohta (EÜT L 213, lk 1; ELT eriväljaanne 14/01, lk 102), mis tunnistas kehtetuks määruse nr 4254/88, ei sisalda finantskorrektsioone käsitlevaid sätteid.

20 Komisjoni 2. märtsi 2001. aasta määruse (EÜ) nr 448/2001, millega nähakse ette nõukogu määruse (EÜ) nr 1260/1999 üksikasjalikud rakenduseeskirjad finantskorrektsioonide tegemise korra kohta struktuurifondidest antavas abis (EÜT L 64, lk 13; ELT eriväljaanne 14/01, lk 155) artikkel 5 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ajavahemikuks, mille jooksul asjaomane liikmesriik võib vastuseks määruse (EÜ) nr 1260/1999 artikli 39 lõike 2 esimese lõigu alusel esitatud taotlusele esitada oma kommentaarid ning vajaduse korral teha parandusi, on kaks kuud, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil komisjoniga võib kokku leppida pikema tähtaja.

2. Kui komisjon teeb ettepaneku finantskorrektsioonide tegemiseks ekstrapolatsiooni või standardmäära põhjal, antakse liikmesriigile võimalus näidata asjaomaste toimikute läbivaatamise abil, et eeskirjade eiramise tegelik ulatus oli komisjoni hinnatust väiksem. Kokkuleppel komisjoniga võib liikmesriik piirata toimikute läbivaatamise ulatust üksnes asjaomaste toimikute asjakohase osaga või pisteliste väljavõtetega. Välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, ei ole selliseks läbivaatamiseks lubatud aeg rohkem kui kaks kuud pärast lõikes 1 osutatud kahekuulist ajavahemikku.

Sellise läbivaatamise tulemused vaadatakse läbi määruse (EÜ) nr 1260/1999 artikli 39 lõike 2 teises lõigus sätestatud korras. Komisjon võtab arvese kõiki liikmesriigi poolt selle ajavahemiku jooksul esitatud tõendeid.

3. Kui liikmesriik vaidlustab komisjoni märkused ja kui määruse (EÜ) nr 1260/1999 artikli 39 lõike 2 teise lõigu alusel toimub arutelu, hakatakse kolmekuulist ajavahemikku, mille jooksul komisjon võib kõnealuse määruse artikli 39 lõike 3 alusel teha oma otsuse, arvestama alates arutelu kuupäevast."

21 Määrus nr 1260/1999, mille nõukogu pidi üle vaatama hiljemalt 31. detsembriks 2006, tunnistati kehtetuks nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta (ELT L 210, lk 25), mis kuulub artikli 1 lõike 1 kohaselt nende fondide suhtes kohaldamisele, ilma et see piiraks konkreetset fondi reguleerivas määruses ette nähtud erisätete kohaldamist.

22 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määruses (EÜ) nr 1080/2006, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1783/1999 (ELT L 210, lk 1), ei sisalda ühtegi sätet, mis käsitleks võimalike komisjonipoolsete finantskorrektsioonide kohaldamise menetlust. Sama kehtib osas, mis puudutab komisjoni 8. detsembri 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1828/2006, milles sätestatakse rakenduseeskirjad määrusele (EÜ) nr 1083/2006 ja määrusele nr 1080/2006(ELT L 371, lk 1).

23 Nimetatud korrektsioone reguleerivad neile kolmele fondile kohaldamisele kuuluvad ühised eeskirjad, mis on sätestatud määruse nr 1083/2006 artiklites 99–102.

24 Viimati nimetatud määruse artikkel 100 „Menetluskord" näeb ette:

„1. Enne finantskorrektsiooni suhtes otsuse tegemist algatab komisjon menetluse, teatades liikmesriigile oma esialgsed järeldused ja nõudes, et liikmesriik esitaks kahe kuu jooksul oma märkused.

Kui komisjon teeb ettepaneku finantskorrektsiooni tegemiseks ekstrapolatsiooni või ühtse määra põhjal, antakse liikmesriigile võimalus näidata asjaomaste dokumentide läbivaatamise abil, et eeskirjade eiramise tegelik ulatus oli komisjoni hinnatust väiksem. Kokkuleppel komisjoniga võib liikmesriik piirata toimikute läbivaatamise ulatust üksnes asjaomaste dokumentide asjakohase osaga või pisteliste väljavõtetega. Kui välja arvata nõuetekohaselt põhjendatud juhud, ei tohi selliseks läbivaatamiseks lubatud aeg olla pikem kui kaks kuud pärast esimeses lõigus nimetatud kahekuulise tähtaja lõppu.

2. Komisjon võtab arvesse kõiki liikmesriigi poolt lõikes 1 nimetatud ajavahemiku jooksul esitatud tõendeid.

3. Kui liikmesriik ei aktsepteeri komisjoni esialgseid järeldusi, kutsub komisjon liikmesriigi ärakuulamisele, kus pooled püüavad partnerlusel põhinevas koostöös jõuda kokkuleppele tähelepanekute ja nendest tehtavate järelduste suhtes.

4. Kokkuleppe korral võib liikmesriik asjakohaseid ühenduse vahendeid uuesti kasutada kooskõlas artikli 98 lõike 2 teise lõiguga.

5. Kui kokkuleppele ei jõuta, teeb komisjon finantskorrektsioonide kohta otsuse kuue kuu jooksul alates kõnealusest ärakuulamisest, võttes arvesse kõiki menetluse käigus esitatud andmeid ja tähelepanekuid. Kui ärakuulamist ei toimu, algab kuuekuuline ajavahemik kaks kuud pärast komisjonilt saadud kutse kuupäeva."

25 Määruse nr 1083/2006 artikkel 108 „Jõustumine” näeb esimeses ja teises lõigus ette järgmist:

„Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Artiklite 1–16, 25–28, 32–40, 47–49, 52–54, 56, 58–62, 69–74, 103–105 ja 108 sätteid kohaldatakse alates käesoleva määruse jõustumise päevast ainult 2007.–2013. aasta kavade suhtes. Määruse teisi sätteid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2007.”

26 Määrus nr 1083/2006 tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta (ELT L 347, lk 320), mille artikli 145 lõige 6 sätestab, et selleks „[e]t kohaldada finantskorrektsioone, võtab komisjon rakendusaktiga vastu otsuse kuue kuu jooksul alates ärakuulamise või täiendavate andmete saamise kuupäevast, kui liikmesriik nõustub ärakuulamise järel taolisi täiendavaid andmeid esitama[; komisjon võtab arvesse kõiki menetluse käigus esitatud andmeid ja tähelepanekuid [ning k]ui ärakuulamist ei toimu, algab kuuekuuline ajavahemik kaks kuud pärast kuupäeva, mil komisjon on saatnud kirjaliku ärakuulamiskutse”.

27 Määruse nr 1303/2013 artikli 154 kohaselt kuulub artikkel 145 kohaldamisele alates 1. jaanuarist 2014.

28 Artikkel 145 kuulub määruse nr 1303/2013 neljandasse ossa, mis sisaldab ERF-i, ESF-i, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi suhtes kohaldatavaid üldsätteid juhtimise ja kontrolli, finantsjuhtimise, raamatupidamisarvestuse ning finantskorrektsioonide valdkonnas.

29 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 347, lk 289), ega komisjoni 3. märtsi 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 480/2014, millega täiendatakse määrust nr 1303/2013 (ELT L 138, lk 5) ei sisalda ühtegi sätet, mis reguleeriks komisjoni teha võidavaid finantskorrektsioone käsitlevat menetlust.

Vaidluse taust ja vaidlusalused otsused

30 Käesoleva vaidluse aluseks olevad asjaolud, nii nagu need on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–9, võib kokku võtta järgmiselt.

31 Komisjon kiitis 9. detsembri 1994. aasta otsusega K(94) 3456, 5. veebruari 1998. aasta otsusega K(98) 121 ja 25. novembri 1994. aasta otsusega K(1994) 3043/6 heaks vastavalt eesmärgiga 1 hõlmatud rakenduskavad „Andaluusia” (1994–1999), eesmärgiga 2 hõlmatud rakenduskavad „Baskimaa” (1997–1999) ja eesmärgiga 1 hõlmatud rakenduskavad „Valencia kommuun” (1994–1999).

32 Nende kavade lõppauditeerimisel valis komisjon kontrollimiseks välja teatavad projektid. Selle valimi kontrollimisel ilmnes palju eeskirjade eiramisi, millest osad olid korduvad eiramised ja seisnesid peamiselt riigihankeid käsitlevate liidu õigusnormide ja struktuurifondidele kohaldamisele kuuluvate eeskirjade rikkumises. Komisjon kvalifitseeris need eiramised süstemaatilisteks eeskirjade eiramisteks.

33 Pärast komisjoni ja Hispaania ametiasutuste vahelist erinevat teabevahetust otsustas see institutsioon vähendada Euroopa Regionaalarengu Fondist iga eespool nimetatud rakenduskava jaoks antud rahalist abi, ekstrapoleerides kõigile neile süstemaatilised puudused, mille ta enda väitel oli valimi kontrollimisel avastanud.

34 Täpsemalt valis komisjon rakenduskava „Andaluusia” lõppauditi raames rahaühikupõhiselt moodustatud valimi alusel ja arvutipõhise auditirakenduse *Audit Command Language* (ACL) abil 5319 projekti hulgast juhuslikult 37 projekti summas 870 341 396 eurot ehk 16,69% deklareeritud lõplike kulude summast. Selle auditi järeldused tehti Hispaania ametiasutustele teatavaks 19. oktoobri 2004. aasta ja 10. aprilli 2006. aasta aruandes. Pärast seda, kui komisjon ja Hispaania ametiasutused olid mitu korda vastastikku oma seisukohti esitanud ja teavet vahetanud, toimus ärakuulamine 2. ja 3. juulil 2008 Brüsselis (Belgia). Ärakuulamise tulemusel kohustusid Hispaania ametiasutused esitama kolme nädala jooksul asjaomaste tehingute abikõlblikkuse kohta lisateavet. Lisateave esitati 22. juuli ja 5. augusti 2008. aasta kirjades. Komisjon esitas oma lõplikud järeldused Hispaania ametiasutustele 19. märtsi 2009. aasta kirjas. Hispaania ametiasutused andsid oma vastuse 21. aprillil 2009.

35 Komisjon vähendas 30. novembri 2009. aasta otsusega K(2009) 9270 219 334 437,31 euro võrra rakenduskavale „Andaluusia” antud Euroopa Regionaalarengu Fondi rahalist abi summas 3 323 249 050,16 eurot. See vähendus vastab komisjoni poolt rakenduskava kui terviku raames süsteemseks kvalifitseeritud eeskirjade eiramiste ekstrapolatsioonile.

36 Rakenduskava „Baskimaa” lõppauditi raames valis komisjon 3348 projekti hulgast juhuslikult 37 projekti summas 266 765 981 eurot, mis vastas 36,98% deklareeritud lõplike kulude summast, kasutades sama meetodit, mida ta kasutas rakenduskava „Andaluusia” puhul. Selle auditi tulemused ja järeldused tehti Hispaania ametiasutustele teatavaks 17. augusti 2005. aasta ja 24. septembri 2007. aasta aruandes. Pärast seda, kui komisjon ja Hispaania ametiasutused olid mitu korda vastastikku oma seisukohti esitanud ja teavet vahetanud, toimus ärakuulamine 22. ja 23. jaanuaril 2009 Brüsselis. Ärakuulamise tulemusel kohustusid Hispaania ametiasutused esitama kolme nädala jooksul asjaomaste tehingute abikõlblikkuse kohta lisateavet. Lisateave esitati 16. veebruari 2009. aasta kirjas ja 10., 23. ja 24. veebruari 2009. aasta e-kirjades. Komisjon esitas oma lõplikud järeldused Hispaania ametiasutustele 29. juuli 2009. aasta kirjas. Hispaania ametiasutused andsid oma vastuse 15. septembril 2009.

37 Komisjon vähendas 23. detsembri 2009. aasta otsusega K(2009) 10678 27 884 692,27 euro võrra rakenduskavale „Baskimaa” antud Euroopa Regionaalarengu Fondi rahalist abi summas 301 152 434 eurot. See vähendus vastab komisjoni poolt rakenduskava kui terviku raames süsteemseteks kvalifitseeritud eeskirjade eiramiste ekstrapolatsioonile.

38 Rakenduskava „Valencia kommuun” lõppauditi raames valis komisjon 7862 projekti hulgast juhuslikult 38 projekti summas 607 075 404,63 eurot, mis vastas 28,72% deklareeritud lõplike kulude summast, kasutades sama meetodit, mida ta kasutas kahe teise rakenduskava puhul. Selle auditi tulemused tehti Hispaania ametiasutustele teatavaks 10. juuni 2004. aasta ja 10. aprilli 2006. aasta aruandes. Pärast seda, kui komisjon ja Hispaania ametiasutused olid mitu korda vastastikku oma seisukohti esitanud ja teavet vahetanud, toimus ärakuulamine 4. ja 5. novembril 2008 Brüsselis. Ärakuulamise tulemusel kohustusid Hispaania ametiasutused esitama kolme nädala jooksul asjaomaste tehingute abikõlblikkuse kohta lisateavet. Lisateave esitati 24. novembri 2008. aasta kirjas. Komisjon esitas oma lõplikud järeldused Hispaania ametiasutustele 29. mai 2009. aasta kirjas. Hispaania ametiasutused andsid oma vastuse 3. juuli 2009. aasta kirjas ja 7. juuli 2009. aasta e-kirjas.

39 Komisjon vähendas 28. jaanuari 2010. aasta otsusega K(2010) 337 115 612 377,25 euro võrra rakenduskavale „Valencia kommuun” antud Euroopa Regionaalarengu Fondi rahalist abi summas 1 298 056 426,49 eurot. See vähendus vastab komisjoni poolt rakenduskava kui terviku raames süsteemseks kvalifitseeritud eeskirjade eiramiste ekstrapolatsioonile.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

40 Üldkohtu kantseleisse 11. veebruaril 2010 (kohtuasi T-65/10), 8. märtsil 2010 (kohtuasi T-113/10) ja 24. märtsil 2010 (kohtuasi T-138/10) saabunud hagiavaldustes palub Hispaania Kuningriik vaidlusalused otsused tühistada.

41 Euroopa Kohtu presidendi 26. aprilli 2010. aasta määrusega liideti need kolm kohtuasja kirjaliku ja suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise huvides.

42 Oma hagide põhjendamiseks esitas Hispaania Kuningriik neli väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud määruse nr 4253/88 artiklit 24, kuna komisjon ei oleks pidanud tegema selles sättes ette nähtud finantskorrektsioone ekstrapolatsiooni põhjal. Teise võimalusena esitatud teise väite kohaselt on rikutud määruse nr 4253/88 artiklit 24 ja ELL artikli 4 lõiget 3, kuna asjaomaste turgudega seoses ei tuvastatud puudusi juhtimisel, kontrollimisel ega auditeerimisel. Samuti teise võimalusena esitatud kolmanda väite kohaselt on rikutud määruse nr 4253/88 artiklit 24, kuna projektide valim, mida komisjon kasutas ekstrapolatsioonil põhinevate finantskorrektsioonide tegemiseks, ei koosnenud asjaomastele rakenduskavadele tüüpilistest projektidest. Neljanda väite kohaselt on rikutud määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimest lõiku ja mõistlikust menetlustähtajast kinnipidamise põhimõtet, kuna komisjon ületas asjaomaste finantskorrektsioonide tegemiseks ette nähtud tähtaega.

43 Vaidlustatud kohtuotsuses lükkas Üldkohus järjest tagasi neljanda, esimese, teise ja kolmanda väite ning jättis seetõttu hagid tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

44 Hispaania Kuningriik palub apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

— teha vaidluse suhtes ise lõplik otsus, tühistades vaidlusalused otsused, ja

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

45 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata, ja

— mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.

Apellatsioonkaebus

Poolte argumendid

46 Hispaania Kuningriik esitab apellatsioonkaebuse põhjenduseks kaks väidet. Esimese väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta leidis, et määruse nr 4253/88 artikli 24 lõige 2 kujutab endast õiguslikku alust, millest lähtudes võib komisjon teha ekstrapolatsioonil põhinevaid finantskorrektsioone. Teise väitega heidab Hispaania Kuningriik Üldkohtule ette, et viimane rikkus õigusnormi osas, mis puudutab komisjoni poolt käesolevas asjas kasutatud ekstrapolatsiooni usaldusväärsuse, sidususe, asjassepuutuvuse ja sobivuse kontrollimist, kuna esiteks moodustati kasutatud valimi andmekogum deklareeritud kulude, mitte rahalise abi põhjal, teiseks võeti

finantskorrektsiooni tegemisel arvesse kulusid, mida ei kaasrahastatud ja mida see liikmesriik ise kandis, kolmandaks ei olnud komisjoni kasutatud valim homogeenne ja neljandaks ei olnud see valim piisavalt usaldusväärne.

47 Komisjon leiab sisuliselt, et esimene väide tuleb tunnistada põhjendamatuks. Teine väide puudutab komisjoni sõnul faktiküsimusi, mistõttu tuleb see vastuvõetamatuse või igal juhul põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

48 Käesolevas asjas esitatud apellatsioonkaebuse lahendamiseks tuleb kõigepealt nentida, et vaidlustatud kohtuotsuses tegi Üldkohus otsuse Hispaania Kuningriigi esitatud tühistamishagide kohta, jättes need rahuldamata pärast seda, kui oli selle liikmesriigi poolt hagide põhjenduseks esitatud neli väidet põhjendamatuse tõttu tagasi lükanud.

49 Täpsemalt analüüsis Üldkohus esiteks neljandat väidet, milles väideti sisuliselt, et komisjon võttis vaidlusalused otsused vastu tähtaegadel, mida ei saa pidada mõistlikuks. Üldkohus lükkas selle väite vaidlustatud kohtuotsuse punktis 56 siiski põhjendamatuse tõttu tagasi. Nii tunnistas Üldkohus, et vaidlusalused otsused on menetlusnormidega kooskõlas.

50 Samas tuleneb kohtuotsuse Hispaania *vs.* komisjon (C-192/13 P, EU:C:2014:2156) ja Hispaania *vs.* komisjon (C-197/13 P, EU:C:2014:2157) punktides 56–89 ning 93 ja 94 esitatud põhjendustest sellega seoses siiski, et alates 2000. aastast peab komisjon finantskorrektsiooni otsuse tegemisel järgima õigusnormidest tulenevat tähtaega ja selle tähtaja pikkus varieerub sõltuvalt kohaldatavatest normidest.

51 Euroopa Kohus leiab, et kehtivas liidu õiguses ei sea miski seda kohtupraktikat kahtluse alla, vaid seda saab just käesolevale asjale üle kanda.

52 Nii näeb määruse nr 1083/2006 artikli 100 lõige 5 ette, et komisjon teeb finantskorrektsioonide kohta otsuse kuue kuu jooksul alates ärakuulamisest ning kui ärakuulamist ei toimu, algab kuuekuuline ajavahemik kaks kuud pärast komisjonilt saadud kutse kuupäeva.

53 Määruse nr 1083/2006 artikli 108 teisest lõigust tuleneb, et artikkel 100 muutus kohaldatavaks alates 1. jaanuarist 2007, sealhulgas 2007.–2013. aasta kavadest varasemate kavade suhtes.

54 Ent käesolevas asjas kuulati Hispaania Kuningriik ära 2. ja 3. juulil 2008 seoses rakenduskavaga „Andaluusia”, 22. ja 23. jaanuaril 2009 seoses rakenduskavaga „Baskimaa” ning 4. ja 5. novembril 2008 seoses rakenduskavaga „Valencia kommuun”. Komisjon aga võttis neid rakenduskavu puudutavad vaidlustatud otsused vastu alles vastavalt 30. novembril 2009, 23. detsembril 2009 ja 28. jaanuaril 2010.

55 Seetõttu ei ole komisjon käesoleval juhul järginud määruse nr 1083/2006 artikli 100 lõikes 5 ette nähtud kuuekuulist tähtaega.

56 Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu praktikast esiteks, et huve kahjustava akti vastuvõtmist reguleerivate menetlusnormide järgimata jätmine – nagu asjaolu, et komisjon ei võtnud vaidlusalust otsust vastu liidu seadusandja poolt selleks ette nähtud tähtaja jooksul – kujutab endast oluliste menetlusnormide rikkumist (vt kohtuotsused Ühendkuningriik *vs.* nõukogu, 68/86, EU:C:1988:85, punktid 48 ja 49; Hispaania *vs.* komisjon, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, punkt 103, ja Hispaania *vs.* komisjon, C-197/13 P, EU:C:2014:2157, punkt 103) ja teiseks, et kui liidu kohus tuvastab asjaomase akti kontrollimise käigus, et see ei ole nõuetekohaselt vastu võetud, tõstatab ta omal algatusel oluliste menetlusnormide rikkumise küsimuse ning tühistab sellest tulenevalt niisuguse puudusega akti (vt

kohtuotsused komisjon *vs.* ICI, C-286/95 P, EU:C:2000:188, punkt 51; komisjon *vs.* Solvay, C-287/95 P ja C-288/95 P, EU:C:2000:189 punkt 55; Hispaania *vs.* komisjon, C-192/13 P, EU:C:2014:2156, punkt 103, ja Hispaania *vs.* komisjon, C-197/13 P, EU:C:2014:2157, punkt 103).

57 Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei või liidu kohus – välja arvatud sellistel erijuhtudel nagu eelkõige need, mis on ette nähtud liidu kohtute kodukordades – tugineda kohtuotsuses omal algatusel tõstatatud õigusväitele, isegi kui see on avalikul huvil põhinev väide, ilma et ta oleks eelnevalt palunud pooltel esitada selle väite kohta oma seisukohad (vt kohtuotsused komisjon *vs.* Iirimaa jt, C-89/08 P, EU:C:2009:742, punkt 57, ja Siseturu Ühtlustamise Amet *vs.* National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punkt 54).

58 Mis puutub küsimusse, millise tähtaja jooksul tuleb finantskorrektsiooni puudutav otsus vastu võtta, siis tuleb märkida, et kohtuotsuste Hispaania *vs.* komisjon (C-192/13 P, EU:C:2014:2156) ja Hispaania *vs.* komisjon (C-197/13 P, EU:C:2014:2157) aluseks olnud asjades, kus olid vaatluse all sisuliselt identsed faktilised ja õiguslikud asjaolud, oli Hispaania Kuningriigil ja komisjonil juba võimalus selle küsimuse üle vaielda. Ka palus Euroopa Kohus neis kohtuasjades pooltel oma suulistes avaldustes sellele küsimusele keskenduda.

59 Lisaks on Euroopa Kohus seda kohtupraktikat edaspidi korduvalt kinnitanud (vt kohtuotsused Hispaania *vs.* komisjon, C-429/13 P, EU:C:2014:2310, ja Hispaania *vs.* komisjon, C-513/13 P, EU:C:2014:2412).

60 Eeltoodust järeldub esiteks, et komisjonil on olnud piisavalt võimalusi esitada võistleva menetluse raames väiteid ja argumente määruse nr 1083/2006 artikli 100 lõikes 5 kehtestatud tähtaja ulatuse kohta, ja teiseks, et selle sätte tõlgendamist käsitlevat Euroopa Kohtu praktikat tuleb pidada väljakujunenuks.

61 Niisiis tuleb sedastada, et käesolev asi kujutab endast erijuhtumit käesoleva kohtuotsuse punktis 57 viidatud kohtupraktika tähenduses ja pooli ei ole vaja paluda selle väite kohta oma seisukohti esitada.

62 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et komisjon tegi vaidlusalused otsused nõukogu määruses ette nähtud kohustuslikku tähtaega eirates.

63 Seega rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta jättis rahuldamata Hispaania Kuningriigi esitatud hagi, selle asemel et karistada vaidlusaluste otsustega toime pandud oluliste menetlusnormide rikkumise eest.

64 Seetõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsus tühistada.

Esimeses kohtuastmes esitatud hagi

65 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse, kui apellatsioonkaebus on põhjendatud. Sellisel juhul võib ta ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda võimaldab.

66 Käesolevas asjas on Euroopa Kohtul olemas vajalik teave, et teha lõplik otsus tühistamishagi kohta, mille Hispaania Kuningriik vaidlusaluste otsuste tühistamiseks Üldkohtule esitas.

67 Sellega seoses piisab märkusest, et käesoleva kohtuotsuse punktides 50–63 esitatud põhjendustel tuleb vaidlusalused otsused oluliste menetlusnormide rikkumise tõttu tühistada.

Kohtukulud

68 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse.

69 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna käesolevas asjas on Hispaania Kuningriik apellatsioonkaebuse raames kohtuasja võitnud ning kuna Üldkohtule esitatud hagi on rahuldatud, tuleb vastavalt Hispaania Kuningriigi nõuetele mõista tema kohtukulud nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsiooniastmes välja komisjonilt, kes kannab ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsus kohtuasjas Hispaania *vs.* komisjon (T-65/10, T-113/10 ja T-138/10, EU:T:2013:93).**

2. **Tühistada komisjoni 30. novembri 2009. aasta otsus K(2009) 9270, 23. detsembri 2009. aasta otsus K(2009) 10678 ja 28. jaanuari 2010. aasta otsus K(2010) 337, millega vähendati Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) rahalist abi, mis määrati eesmärgiga 1 (1994–1999) hõlmatud rakenduskavale „Andaluusia” komisjoni 9. detsembri 1994. aasta otsusega K(94) 3456, eesmärgiga 2 (1997–1999) hõlmatud rakenduskavale „Baskimaa” komisjoni 5. veebruari 1998. aasta otsusega K(1998) 121, ja eesmärgiga 1 (1994–1999) hõlmatud rakenduskavale „Valencia kommuun” komisjoni 25. novembri 1994. aasta otsusega K(1994) 3043/6.**

3. **Mõista Hispaania Kuningriigi kohtukulud esimeses kohtuastmes ja käesolevas apellatsiooniastmes välja Euroopa Komisjonilt, kes kannab ise oma kohtukulud.**

Allkirjad